

Investigating the Legal Criminal Policy of Iran and Türkiye Regarding Human Trafficking

Essa Esmailpour¹, Abbas Ali Akbari*², Peyman Hakimzadeh³, Baharak Shahed³

1. PhD Student in Criminal Law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran. (Corresponding Author)

3. Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Type of Article:

Original Research

Pages: 117-127

Corresponding Author's Info

ORCID: 0000-0002-9843-9358

TELL: +98 9121769321

Email: dr.akbari@iaut.ac.ir

Article history:

Received: 22 Sep 2024

Revised: 03 Dec 2024

Accepted: 15 Jan 2025

Published online: 21 Mar 2025

Keywords:

Criminal Policy, Human Trafficking, Modern Slavery, Processing.

ABSTRACT

Human trafficking is one of the dilemmas facing Iran and Türkiye. This has made it a necessity to examine the legislative criminal policy of the two countries in the face of human trafficking. Based on this, the aim of this article is to investigate the criminal policy of Iran and Türkiye regarding this phenomenon. This article is descriptive and analytical and has investigated the mentioned question by using the library method. The findings show that there are gaps in the laws of Iran in the field of human trafficking: Regarding the specific criminalization of children, no special law has been enacted and no action has been taken to protect the victims, while the crime and punishment do not have the necessary proportion. In addition, by giving priority to the Islamic Penal Code over the anti-trafficking law, it practically accepts the crime of trafficking when the non-occurrence of other crimes is completely verified. Such an approach does not seem like a convincing logical reason for a country like Iran, which is exposed to widespread human trafficking. In Türkiye, in addition to the legislative criminal policy, the legislator has also adopted a cooperative criminal policy. In fact, Türkiye has also benefited from non-criminal measures.

This is an open access article under the CC BY license.

© 2025 The Authors.

How to Cite This Article: Esmailpour, E; Akbari, AA; Hakimzadeh, P & Shahed, B (2025). "Investigating the Legal Criminal Policy of Iran and Türkiye Regarding Human Trafficking". *Journal of Comparative Criminal Jurisprudence*, 5(1): 117-127.

انجمن علمی فقه‌پژای تطبیقی ایران

فصلنامه فقه‌پژای تطبیقی

www.jccj.ir

فصلنامه فقه‌پژای تطبیقی

دوره پنجم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

بررسی سیاست کیفری تقنینی ایران و ترکیه در قبال قاچاق انسان

عیسی اسماعیل پور^۱، عباسعلی اکبری^{۲*}، پیمان حکیم‌زاده^۳، بهارک شاهد^۲

۱. دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

۲. استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. (نویسنده مسؤؤل)

۳. استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

چکیده

قاچاق انسان یکی از معضلات فراروی ایران و ترکیه است. همین امر بررسی سیاست کیفری تقنینی دو کشور در مواجهه با قاچاق انسان را به یک ضرورت مبدل ساخته است. بر همین اساس هدف مقاله حاضر بررسی سیاست کیفری ایران و ترکیه در قبال این پدیده است. این مقاله توصیفی - تحلیلی است و با استفاده از روش کتابخانه‌ای به بررسی سؤال مورد اشاره پرداخته است. یافته‌های نشان می‌دهد که در حقوق ایران قانون‌گذاری در زمینه قاچاق انسان با خلأهایی مواجه است: درخصوص جرم‌انگاری خاص کودکان، قانون ویژه‌ای وضع نشده و در حمایت از بزه‌دیدگان اقدامی صورت نگرفته است، ضمن این‌که جرم و مجازات تناسب لازم را ندارد. علاوه بر این، با اولویت‌دادن قانون مجازات اسلامی بر قانون مبارزه با قاچاق انسان، عملاً جرم قاچاق را زمانی می‌پذیرد که عدم وقوع سایر جرایم کاملاً احراز شود. چنین رویکردی برای کشوری چون ایران که در معرض قاچاق گسترده انسان است، دلیل منطقی قانع‌کننده‌ای به نظر نمی‌رسد. در ترکیه، قانون‌گذار علاوه بر سیاست کیفری تقنینی، سیاست کیفری مشارکتی را هم اتخاذ کرده است. درواقع، ترکیه از تدابیر غیرکیفری نیز بهره برده است.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۱۱۷-۱۲۷

اطلاعات نویسنده مسؤؤل

کد ارکید: ۹۳۵۸-۹۸۴۳-۰۰۰۲-۰۰۰۰-۰۰۰۰

تلفن: +۹۸۹۱۲۱۷۶۹۳۲۱

ایمیل: dr.akbari@iaut.ac.ir

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۲۶

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۰۱

واژگان کلیدی:

سیاست کیفری، قاچاق انسان، بردگی

مدرن، رسیدگی.

خوانندگان این مجله، اجازه توزیع، ترکیب مجدد، تغییر جزئی و کار روی حاضر به صورت غیرتجاری را دارند.

© تمامی حقوق انتشار این مقاله، متعلق به نویسنده می‌باشد.

مقدمه

قاچاق انسان از قدیم‌الایام یکی از معضلات در عرصه حقوق ملی و فراملی بوده است. بسیاری از تحلیلگران معتقدند آنچه امروزه با نام قاچاق انسان مطرح است، رابطه‌ای با برده‌داری دارد. ورود پناهندگان و مهاجران در قالب قاچاق انسان به هر کشوری پیامدهای مختلف و گاه غیرمنتظره‌ای دارد، مانند مشخصات جمعیتی (ویژگی‌های کمی مانند تعداد، میزان رشد، هرم جنسی و سنی) و ویژگی‌های کیفی (سطح تحصیلات، سطح سلامت، تعادل جمعیتی)، اجتماعی (شاخص توسعه انسانی، ضریب جینی، اشتغال و تورم). ترکیه و ایران، از جمله کشورهایی هستند که با چالش مهم قاچاق انسان و مهاجرت غیرقانونی به‌ویژه از افغانستان مواجه هستند. دلایلی چون عدم قطعیت‌های اقتصادی و سیاسی ملی و بین‌المللی، آشفته‌گی داخلی، مشکلات اقتصادی، بی‌ثباتی سیاسی و جنگ در کشورهای همسایه و مناطق نزدیک، سبب شده ایران و ترکیه با موج مهاجرت بسیار جدی مواجه شود. به دلیل موقعیت جغرافیایی کشور ایران و ترکیه، برای قاچاق مهاجران اغلب به‌عنوان کشور ترانزیت و یا کشور هدف مهاجرت قرار می‌گیرد. ترکیه دارای یک موقعیت جغرافیایی منحصر به فرد است و دقیقاً به‌عنوان دروازه اروپا شناخته می‌شود، در نتیجه مهاجرین غیرقانونی بسیاری از آسیا و آفریقا برای رسیدن به یونان، آلمان، ایتالیا و دیگر کشورهای اروپایی، راه ترکیه را در پیش می‌گیرند. برخی از آنان به مقصد می‌رسند، گروهی دستگیر می‌شوند و گروهی نیز در ژرفای آب دریا غرق شده و جان می‌دهند. ایران دروازه ورود به ترکیه و ترکیه دروازه ورود به اروپاست. فعالیت باندهای قاچاق انسان در ترکیه و مهاجرت غیرقانونی از طریق این کشور به سمت اروپا، یک موضوع پیچیده، حساس و مهم است که ابعاد امنیتی، اقتصادی و انسانی فراوانی دارد. موقعیت استراتژیک ترکیه بین اروپا، خاورمیانه و آسیا، آن را به کشوری ترانزیتی برای مهاجرت‌های غیرقانونی و قاچاق انسان تبدیل کرده است. در این راستا مسأله اصلی مقاله این است که رویکرد سیاست کیفری ایران و ترکیه در قبال قاچاق انسان چگونه است؟ به منظور بررسی سؤال مورد اشاره ابتدا جرم‌انگاری قاچاق انسان

در حقوق ایران بررسی شده و در ادامه از جرم‌انگاری قاچاق انسان در حقوق ترکیه بحث شده است.

۱- سیاست کیفری تقنینی ایران در قبال قاچاق انسان

مقصود از کنش‌های قانون‌گذاری، راهکار اتخاذی قانون‌گذار در مواجهه با قاچاق می‌باشد. این واکنش‌ها دامنه گسترده‌ای از مجازات‌ها را شامل می‌شوند که از جزای نقدی تا اعدام را دربر می‌گیرند، چون واکنش مقننه صورت‌های ابتدایی قاچاق انسان نظیر زنا و قوادی که اقتباس از متون فقهی است، از تازه‌بانه تا اعدام در نوسان است. از سوی دیگر اکثراً حبس یا جزای نقدی مجازات‌های غیرحدی لحاظ‌شده برای برخی از این مصادیق نیز می‌باشد (موسوی، ۱۳۹۸: ۱۴۲).

به‌عنوان مثال بر طبق ماده ۲۱۱ و ۲۱۳ قانون مجازات عمومی پیشین، فردی که از فحشای زنی زندگی خود را تأمین می‌کند یا او را در فاحشگی مساعدت می‌کند و همین‌طور ترغیب اشخاص به فساد اخلاقی و شهوت‌رانی و مرتکب‌شدن قوادی، احداث فاحشه‌خانه و آسان‌نمودن مسافرت زنان برای فحشا به خارج از کشور، شایسته تحمل حبس و جزای نقدی می‌باشد.

در ماده ۲۱۳، یکی از نکات قابل ملاحظه، قاچاق زنان به‌جهت مرتکب‌شدن فحشا در خارج از کشور است. همین‌طور پشتیبانی افتراقی از اطفال و دقت به جایگاه مرتکب در بند ۴ ماده ۲۱۱ از نقاط قوت این قانون است، چون بر طبق این بند، مجبورنمودن اشخاص کمتر از ۱۸ سال به فساد و فحشا و مرتکب‌شدن این عمل از طرف پدر یا مادر یا سرپرست یا یکی از سایر اشخاص بیان‌شدن در بخش آخر بند «الف» ماده ۲۰۷ همان قانون باعث تشدید مجازات مرتکب است. بر این مبنا، استفاده از فحشای دیگران، تحت اثر اسناد بین‌المللی و تعهدهای حاصل از آن اسناد، به‌طور قانونی جرم و قابل مجازات بود. در آن عصر، مرتکب‌شدن اعمال منافی عفت (ماده ۲۱۰ قانون مجازات عمومی) و ارتباط نامشروع (ماده ۲۱۲ و بند «ب» ماده ۲۰۷ قانون مجازات عمومی) هم جرم‌انگاری شده بود (اسلامی، ۱۳۹۸: ۱۲).

همین‌طور گرایش به مرتکب‌شدن فحشا یا گذراندن زندگی از این راه، به‌موجب ماده ۵ قانون اقدام‌های تأمینی و تربیتی،

۱- تعیین مجازات: یکی از اصلی‌ترین جنبه‌های سیاست کیفری تقنینی، تعیین نوع و میزان مجازات برای جرایم مختلف است. این می‌تواند شامل حبس، جریمه، محرومیت از حقوق مدنی یا حتی اعدام باشد؛

۲- پیشگیری از جرم: سیاست کیفری تقنینی نیز می‌تواند شامل استراتژی‌هایی برای پیشگیری از جرم باشد. این می‌تواند شامل آموزش و آگاهی‌رسانی به عموم مردم، ارتقای شرایط اقتصادی و اجتماعی و یا ایجاد فرصت‌های شغلی برای افراد در معرض خطر باشد؛

۳- اصلاح و بازگرداندن جنایتکاران: سیاست کیفری تقنینی می‌تواند شامل برنامه‌های اصلاحی برای جنایتکاران باشد، به منظور کمک به بازگشت آن‌ها به جامعه به‌عنوان اعضای مفید و قانونمند؛

۴- حمایت از قربانیان: در برخی موارد، سیاست کیفری تقنینی می‌تواند شامل برنامه‌های حمایت از قربانیان جرم، مانند خدمات روان‌شناسی و حقوقی، باشد. درنهایت، سیاست کیفری تقنینی باید به‌گونه‌ای باشد که عدالت را تأمین کند، جرم را کاهش دهد و جامعه را محافظت کند (نگهی مخلص‌آبادی، ۱۳۹۱: ۱۲۴-۸۷).

در قانون مجازات اسلامی ماده خاصی درباره تجارت زنان و کودکان یا قاچاق آن‌ها وجود ندارد، البته مواردی وجود دارد که به جرایم سنتی همچون روسپی‌گری، فحشا، قوادی، ایجاد امکان خاص برای جمع کردن و برقرار کردن رابطه میان افراد مختلف برای انجام اعمالی چون فحشا و خلاف عفت می‌پردازد. باوجود این، ماده ۳ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۸۱ بار دیگر به یکی از مصادیق عمده قاچاق انسان یعنی قاچاق کودکان و نوجوانان پرداخته است (محمدیان امیری و همکاران، ۱۳۹۸: ۹۳)، البته این ماده از لفظ قاچاق به‌صورت عام استفاده کرده و صراحتاً اشاره‌ای به قاچاق انسان نکرده است، اما می‌توان قاچاق را در معنای عام آن، اعم از قاچاق انسان یا مواد مخدر در نظر گرفت. ضرورت جبران خلأ قانون‌گذاری در حوزه جرم قاچاق انسان در قوانین کیفری ایران هم زمان با گسترش این جرم در کشور بیش از گذشته

بزهکاری به عادت شمرده شده و باعث نگهداری مرتکب در تبعیدگاه برای زمان نامشخصی بود، ضمن این که دادگاه می‌توانست به‌جای حبس، حکم حفظ فردی را که از طریق فحشا امورات خود را می‌گذارند در یک کارگاه کشاورزی یا صنعتی برای زمان نامشخص بدهد (جوان جعفری و همکاران، ۱۳۹۲: ۴۵).

در سیاست کیفری ایران، علاوه بر این موارد، بعضی از و کنش‌های غیرکیفری هم برای پدیده فحشا لحاظ شده است که در مقررات متفرقه می‌توان آن‌ها را مشاهده نمود. برای مثال می‌توان به ممنوعیت نمایش هر نوع فیلم در سالن‌های عمومی و سینماها و عرضه یا فروش آن‌ها در بازار فروش، به‌طوری که متضمن اشاعه اعمال رذیله و فساد و فحشا باشد، اشاره نمود. رسیدگی به اموال و دارایی بناکننده‌های مکان‌های فحشا و فساد و ضرورت عدم اشتها به فساد اخلاقی و بی‌بندوباری (فحشا و تهتک) برای داوطلبان ورود به دانشگاه‌ها را می‌توان نام برد. پراکندگی مقررات مربوط به مقابله با مصادیق گوناگون استفاده از اشخاص در حقوق ایران مانع از اتخاذ یک سیاست کیفری یکپارچه و کارآمد در این خصوص شده است. واکنش‌های پراکنده در این حوزه باعث یکپارچه‌نبودن در واکنش‌های لحاظ شده برای این موارد شده است، لیکن از کل این واکنش‌ها می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که مقنن در بیشتر این موارد با محور قراردادن واکنش‌های قهرآمیز و سرکوبگر و آن هم از طرف دولت، یک مدل سیاست کیفری اقتدارگرای فراگیر را به نمایش گذاشته است (حسینی، ۱۳۸۳: ۱۲).

به‌نظر می‌رسد سیاست کیفری تقنینی به مجموعه‌ای از اصول، رویکردها و روش‌هایی اشاره دارد که دولت‌ها برای مقابله با جرم و تعیین مجازات برای جنایتکاران استفاده می‌کنند. این سیاست‌ها می‌توانند براساس متغیرهای مختلفی مانند طبیعت جرم، شدت آن، اثرات اجتماعی و اقتصادی آن و همچنین میزان تهدیدی که برای امنیت عمومی تشکیل می‌دهد، تغییر کنند (ستوده گندشمین و دیندار بوسجین، ۱۳۹۴: ۱۴۶-۱۱۵). در زیر چندین جنبه از سیاست کیفری تقنینی را بررسی می‌کنیم:

ارتکاب جرم قاچاق مهاجر، مجازات حبس و جزای نقدی درجه پنج در نظر گرفته است (زمانی و قادری، ۱۴۰۱: ۵۶-۲۹).

۱-۲- عنصر مادی

مجموعه رفتارهای مجرمانه که وصف قاچاق انسان به خود می‌گیرند، تشابه زیادی در قانون قاچاق انسان لایحه جدید و پروتکل پالمو دارند. در قانون قاچاق انسان، مجموعه افعال مجرمانه حول محور عبور از مرز تعریف شده است. این اقدامات شامل خارج یا وارد کردن یا ترانزیت افراد از مرزهای کشور و همچنین تحویل گرفتن، انتقال دادن، مخفی نمودن یا فراهم ساختن موجبات اختفا پس از عبور از مرز است. در واقع به نظر می‌رسد نگاه قانون‌گذار به عنصر فرامرزی بودن قاچاق انسان موجب شده است تا جرم‌انگاری این جرم در داخل مرزهای کشور مغفول واقع شود (بهینیا و مهریان، ۱۳۹۵: ۹۰). این نقیصه در ماده ۲ لایحه مبارزه با قاچاق انسان رفع شده است و قاچاق انسان در درون مرزهای کشور نیز در حکم قاچاق انسان در نظر گرفته شده است. نکته دیگر در لایحه محدود نکردن افعال مثبت مادی به چند فعل خاص است. در واقع مجموعه فعالیت‌هایی که قبل و پس از عبور از مرز به‌عنوان جرم قاچاق انسان در بند «ب» ماده ۱ و ماده ۲ بدان‌ها اشاره شده است، جنبه تمثیلی دارند.

قانون مبارزه با قاچاق انسان در بند «ب» و «ج» ماده ۳ در دو مورد وجود رضایت قربانی را مانع تحقق جرم نمی‌داند: اول زمانی که جرم به‌صورت سازمان‌یافته ارتکاب یابد؛ دوم زمانی که ارتکاب جرم به قصد فحشا صورت پذیرد. در واقع اثر ارتکاب جرم به‌صورت سازمان‌یافته در قانون مبارزه با قاچاق زائل شدن عنصر رضایت است، اما در بند «ب» ماده ۵ لایحه ارتکاب سازمان‌یافته جرم قاچاق منجر به یک درجه تشدید مجازات می‌شود.

۱-۳- عنصر معنوی

عنصر معنوی جرم همان دربردارنده سوءنیت عام و خاص است. سوءنیت عام مرتکب جرم قاچاق انسان به‌زعم قانون‌گذار داخلی قصد انجام رفتار مجرمانه شامل خارج یا وارد کردن یا ترانزیت افراد از مرزهای کشور و همچنین تحویل گرفتن، انتقال دادن، مخفی نمودن یا فراهم ساختن موجبات اختفا پس از عبور از مرز

احساس شد تا این‌که نهایتاً «قانون مبارزه با قاچاق انسان» در جلسه علنی روز یکشنبه ۲۸ تیر ۱۳۸۳ مجلس شورای اسلامی بدون ارائه نظری از سوی شورای نگهبان در ۸ ماده و ۳ تبصره تصویب شد. قاچاق انسان و مصادیق آن برای اولین بار در این قانون به‌صورت مشخص تعیین شد، البته نواقص موجود در این قانون منجر به این شد تا در ۸ اسفند ۱۳۹۸ لایحه مبارزه با قاچاق انسان و اعضای بدن و مجازات عبوردهندگان غیرمجاز افراد از مرزهای کشور به تصویب هیأت وزیران رسیده و جهت طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شود. در عنوان این لایحه در کنار عبارت قاچاق انسان دو عنوان مجرمانه دیگر شامل قاچاق اعضای بدن و عبور دادن غیرمجاز افراد از مرزهای کشور وجود دارد، در واقع دو عنوان مجرمانه قاچاق اعضای بدن و قاچاق مهاجرین از قاچاق انسان تفکیک شده است (بیگی، ۱۳۹۷: ۸۵). در صورت تصویب این لایحه در مجلس شورای اسلامی قانون مبارزه با قاچاق انسان مصوب ۱۳۸۳ و قانون مجازات عبوردهندگان اشخاص غیرمجاز از مرزهای کشور و اصلاح بعضی از مواد قانون گذرنامه و قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران مصوب ۱۳۶۷، از جمله قوانینی خواهند بود که به‌موجب ماده ۲۵ این لایحه نسخ و لایحه مذکور جایگزین قوانین فعلی شد.

۱-۱- عنصر قانونی

ماده ۳ لایحه مبارزه با قاچاق انسان برای ارتکاب فعل قاچاق انسان مجازات حبس و جزای نقدی درجه چهار تعیین کرده است. وفق ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ مجازات درجه چهار عبارت است از حبس بیش از پنج تا ده سال جزای نقدی بیش از یک‌صد و هشتاد میلیون ریال تا سیصد و شصت میلیون (۳۶۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و انفصال دائم از خدمات دولتی و عمومی، لذا در لایحه جدید حداقل مجازات جرم قاچاق انسان از دو سال به پنج سال افزایش یافته و برای جزای نقدی نیز حداقل و حداکثر مبلغ مشخص شده است. بدیهی است در خصوص تعدد مادی و معنوی جرم نیز مطابق عموماً قانون مجازات عمل خواهد شد. همچنین ماده ۴ لایحه برای جرم قاچاق جسد و اعضای بدن به قصد تجارت، حبس و جزای نقدی درجه پنج و در صورت عدم وجود قصد تجارت مجازات حبس و جزای نقدی درجه شش و ماده ۷ برای

در سیاست کیفری ترکیه قاچاق انسان در قانون مجازات ترکیه تبیین شده است. جرم قاچاق انسان در قانون ۸۵۵۴۷۷۱ به ماده ۲۰۱/ب قانون مجازات ملغی شده ترکیه به شماره ۷۶۵ اضافه شد. جرم قاچاق انسان که در کتاب دوم با عنوان مقررات ویژه قانون مجازات ترکیه به شماره ۵۲۳۷، فصل اول با عنوان جنایات بین‌المللی ۸۵۸ و فصل دوم با عنوان قاچاق مهاجر و قاچاق انسان درج شده است، در ماده ۸۰ تنظیم می‌شود.

ماده ۲۰۱/ب: «(الحاق شده: ۱۳۸۱/۸/۳) اجبار مردم به کار یا خدمت، برده‌داری یا اعمال مشابه، اعمال تهدید، فشار، زور یا خشونت به منظور. برای اطمینان از اهدای اعضای بدن، هر کس با سوءاستفاده از نفوذ، فریب دادن افراد یا سوءاستفاده از قدرت کنترل آن‌ها بر آن‌ها یا درماندگی آن‌ها برای جلب رضایت آن‌ها را تهیه، ربودن، انتقال یا پناه‌دادن از مکانی به مکان دیگر کند، محکوم خواهد شد. به حبس سنگین از پنج تا ده سال و جزای نقدی از یک میلیاردیبه کمتر از جریمه نقدی محکوم می‌شود (Tavano, 2010: 325).

اگر اعمالی وجود داشته باشد که جرم محسوب می‌شود و برای اهدافی که در بند اول مشخص شده است، انجام شود، رضایت قربانی باطل است. در مواردی که افراد زیر هجده سال برای اهدافی که در بند اول ذکر شده است، استخدام، ربوده، از مکانی به مکان دیگر برده یا حمل و یا پناه داده می‌شوند، مرتکب به مجازات‌های مندرج در بند اول محکوم می‌شود. در صورتی که از هیچ‌یک از افعال ابزاری جرم استفاده نشود. نسبت به اشخاص حقوقی نیز به دلیل این جرایم تدابیر امنیتی اعمال می‌شود. «قاچاق انسان نه تنها یکی از رایج‌ترین جرایم در دنیای جنایت است، بلکه وضعیتی تحقیرآمیز و بد برای افراد بی‌پناه جامعه است. به عنوان جنایتی که درآمد بالایی دارد، نوعی برده داری مدرن است که در آن ابتدایی‌ترین حقوق بشر نادیده گرفته می‌شود و افراد بی‌دفاع و فقیر مورد استثمار قرار می‌گیرند. قاچاق انسان به عنوان شکلی از برده‌داری مدرن نیز به عنوان جلوه‌ای از جنبه تاریک جهانی شدن تلقی می‌شود. درحقیقت، در دکتترین برده‌داری مدرن نیز بیان شده است، پذیرفته شده است که هدف اصلی قاچاق انسان در جهان اطمینان از ازدواج، فرزندخواندگی، فحشا کردن، گدایی،

است. سوءنیت خاص این چرم نیز قصد وقوع نتیجه رفتار مجرمانه فارغ از تحقق یا عدم تحقق است. ماده ۴ لایحه به صورت خاص، قاچاق اعضای بدن را جرم‌انگاری کرده است. در این ماده آمده است: «هر کس به هر طریقی مرتکب خارج یا وارد با عبور (ترانزیت غیرمجاز انسان مرده یا عضو و اعضای بدن انسان زنده یا مرده، مانند کلیه خون و بافت شود یا پس از ورود آن‌ها به داخل کشور مبادرت به حمل یا نگهداری آن‌ها نماید، چنانچه اقدامات فوق به قصد تجارت باشد، به حبس و جزای نقدی درجه پنج و در غیر این صورت به حبس و جزای نقدی درجه شش محکوم می‌شود.» پیش‌تر اشاره شد که قاچاق انسان با قصد برداشتن اعضا و قاچاق اعضای بدن دو عنوان مجرمانه جداگانه است. در واقع لایحه جدید در ماده ۴ عنوان مجرمانه جدید را جرم‌انگاری کرده است که این جرم‌انگاری نمی‌بایست منجر به حذف عبارت برداشت اعضا و جوارح از تعریف قاچاق انسان در بند «الف» ماده ۱ لایحه شد (زمانی و قادری، ۱۴۰۱: ۵۶-۲۹).

۲- سیاست کیفری تقنینی ترکیه در قبال ایران

در ترکیه پس از لازم‌الاجرا شدن قانون LFIP شماره ۶۴۵۸ مرجع اساسی در شکل‌گیری سیاست‌های حمایت از قربانیان قاچاق انسان است. آیین‌نامه مبارزه با قاچاق انسان و حمایت از قربانیان نیز تبیین شده است. در ماده ۱ آیین‌نامه، هدف این آیین‌نامه عبارت است از: «تعیین رویه‌ها و اصول مبارزه با قاچاق انسان، پیشگیری از جرم قاچاق انسان، حمایت از قربانیان قاچاق انسان بدون تبعیض بین خارجی و خارجی. شهروندان ترکیه در چهارچوب حقوق بشر، اعطای مجوز اقامت به قربانیان خارجی و خدمات حمایتی ارائه شده به قربانیان. مهم‌ترین جنبه این آیین‌نامه این است که بدون هیچ‌گونه تبعیضی بین شهروندان خارجی یا ترکیه‌ای، تمامی اشخاص حقیقی را که در معرض قاچاق انسان قرار گرفته‌اند، دربر می‌گیرد. رویه عادلانه، مؤثر و سریع از اصل دولت اجتماعی پیروی خواهد کرد. سیاست‌های حمایتی در دو چهارچوب اصلی در این مقررات مورد توجه قرار می‌گیرد: ۱- برنامه حمایت از قربانیان؛ ۲- برنامه بازگشت داوطلبانه و ایمن. ما سیاست‌ها و شیوه‌های جاری در رابطه با قاچاق انسان در ترکیه را تحت همان دو عنوان اصلی ارزیابی خواهیم کرد» (Şişman, 2022: 577).

جرم قاچاق انسان در ماده ۸۰ قانون کیفری ترکیه تبیین شده است. جرم قاچاق انسان در دو ماده، ماده ۸۰ (قاچاق انسان) و ماده ۷۹ (انتقال غیرقانونی مهاجران به یک کشور جرم) تحت بخش جرایم بین‌المللی قانون مجازات ترکیه تنظیم شده است. قاچاق انسان عبارت است از: «تأمین، ربودن یا پناه‌دادن یا انتقال شخص (افراد) از مکانی به مکان دیگر (یا از کشوری به کشور دیگر) به‌طور غیرقانونی و با زور، تهدید یا خشونت یا سوءاستفاده از قدرت یا با اجرای اعمال وسوسه‌آمیز یا سوءاستفاده از کنترل قدرت بر افراد درمانده به‌منظور وادار کردن آن‌ها به کار، خدمت، فحشا، بردگی (بردگی) و یا برداشتن اعضای بدن» که در حقوق کیفری ترکیه تبیین شده است. افزایش جابه‌جایی پناهجویان در ترکیه به دلیل بحران سوریه نیازهای قانونی جدیدی را در زمینه مهاجرت ایجاد کرده است و قانون اتباع خارجی و حمایت بین‌المللی شماره ۶۴۵۸ در ۴ آوریل ۲۰۱۳ تصویب و لازم‌الاجرا شد. با این قانون مقررات جدیدی در حوزه قربانیان قاچاق انسان و قاچاق انسان وضع شده است. در این مقررات به افرادی که قربانی قاچاق انسان می‌شوند یا گمان می‌رود قربانی قاچاق انسان هستند، با اعطای اجازه اقامت سی‌روزه به قربانیان قاچاق انسان که از فرآیند حمایت از قربانیان بهره می‌برند، اخراج نشوند. توسط استانداری‌ها و تمدید این مجوز حداکثر به مدت شش‌ماه مشروط بر این‌که این مجوز بیش از سه‌سال نباشد. علاوه‌بر این، «آیین‌نامه مبارزه با قاچاق انسان و حمایت از قربانیان» در روزنامه رسمی در تاریخ ۱۷ مارس ۲۰۱۶ منتشر و لازم‌الاجرا شد. در مقررات، بازگشت داوطلبانه و ایمن به کشور خود یا کشور ثالث، پناه‌گرفتن در پناهگاه‌ها یا در مکان امن، ارائه دسترسی به خدمات بهداشتی، ارائه حمایت روانی - اجتماعی، دسترسی به خدمات و کمک‌های اجتماعی، دسترسی به کمک‌های حقوقی و مشاوره و اطلاعات مربوط به حقوق قانونی قربانیان، ارائه راهنمایی در زمینه دسترسی به خدمات آموزشی و آموزشی، ارائه حمایت از آموزش حرفه‌ای و دسترسی به بازار کار، به‌منظور ارائه حمایت مالی موقت در سطحی برای رفع نیازهای اولیه آن‌ها، مطابق با مفاد قانون مددکاری اجتماعی و تشویق همبستگی شماره ۳۲۹۴ مورخ ۱۳۶۵/۰۵/۲۹ ارائه راهنمایی‌های لازم، دسترسی به خدمات مشاوره‌ای قابل ارائه

کشاورزی ارزان‌قیمت و کارهای ساختمانی برخلاف کرامت انسانی و استفاده به‌ویژه از کودکان به‌عنوان سرباز است. توجیه تنظیم جرم قاچاق انسان، تحقق الزامات «کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان‌یافته فراملی» و «کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان‌یافته فراملی پروتکل الحاقی برای پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق انسان» است، عمدتاً زنان و کودکان که مورد تأیید ترکیه نیز قرار گرفت (Sinar, 2004: 384-393).

در صورتی که یکی از اعمال اختیاری ورود افراد به کشور، خارج کردن آن‌ها از کشور، تهیه، ربودن، بردن یا حمل آن‌ها از مکانی به مکان دیگر یا پناه‌دادن به آن‌ها که شامل موارد زیر باشد، وقوع جرم کافی نیست. حرکت بخشی از عنصر مادی در جرم قاچاق انسان، انجام می‌شود، ضمناً افعالی که به آن‌ها افعال ابزاری می‌گوییم نیز باید اجرا شوند. بنابراین اعمال مذکور در قانون باید به‌منظور اجبار افراد به کار اجباری، خدمت، فحشا یا بردگی یا اهدای اعضای بدن انجام شود.

چنان‌چه قربانی قاچاق انسان تحت حمایت ترکیه قرار گرفته است و به‌طور کتبی اعلام کند که نمی‌خواهد از خدمات حمایتی قربانی بهره‌مند شود، در طول برنامه حمایتی یا در پایان آن. ادارات مدیریت مهاجرت استانی آن را با ریاست عمومی مدیریت مهاجرت انجام می‌دهند. قربانی ممکن است بخواهد به کشور ثالثی جدا از کشور خود برود. برای اطمینان از خروج ایمن با اقدامات لازم، به ریاست عمومی مدیریت مهاجرت اطلاع داده می‌شود. در صورت بروز وضعیتی که ممکن است جان یا تمامیت جسمانی قربانی را به‌خطر بیندازد، از نیروهای امنیتی حمایت می‌شود. انتقال قربانیان به فرودگاه‌ها توسط کارکنان پناهندگی طی مراحل بازگشت داوطلبانه و ایمن آن‌ها از پناهگاه‌ها به کشورهايشان انجام می‌شود. انتقال قربانیانی که نمی‌توانند در پناهگاه اقامت کنند و در منطقه‌ای که برای آن‌ها اختصاص داده شده است، در مراکز عودت یا مؤسسات و سازمان‌های عمومی که به‌دلایل دیگر پروتکل تنظیم می‌شود، توسط پرسنل فرمانداری یا مسؤولان اداره کل کشور انجام می‌شود. مؤسسات و سازمان‌هایی که پروتکل برای آن‌ها تنظیم شده است (Alakuş & Uzan, 2020: 92-117).

۱- (تغییر: ۲۰۰۶/۱۲/۰۶ - ماده ۳/۵۵۶۰) فردی که با هدف کارکردن اجباری، گرفتن خدمات، مجبور کردن فرد به فحشا و یا اسیرنمودن فرد و یا گرفتن اعضای بدن با استفاده از زور و یا تهدید، مجبور کردن و یا اعمال خشونت، استفاده از قدرت و نفوذ، استفاده از درماندگی فرد و یا برای کسب رضایت افرادی که بر آن‌ها نظارت دارد، افراد را وارد کشور نماید، از کشور خارج نماید، تأمین نماید، بدزدد، از جایی به جای دیگر ببرد و یا منتقل نماید و یا اسکان دهد با هشت سال تا ده سال جریمه زندان و به میزان ده هزار روز جریمه نقدی مجازات خواهد گردید؛

۲- هنگامی که با اهداف تعیین شده در پاراگراف اول، افعال مجرمانه انجام پذیرد و یا اقدام بدان گردد، رضایت قربانی نامعتبر خواهد گردید؛

۳- در صورت تأمین نمودن، دزدیدن، از جایی به جای دیگر بردن و یا منتقل نمودن و یا اسکان دادن افرادی که زیر هجده سال می‌باشند، خودروی مربوط به جرم به هیچ‌کدام از فاعلین تعلق نداشته باشد، هم به فاعل مجازات‌های ذکر شده در پاراگراف اول داده خواهد شد؛

۴- در رابطه با این جرایم درخصوص اشخاص حقوقی نیز به تدابیر امنیتی حکم داده خواهد شد.

نتیجه‌گیری

در حقوق ایران، ماده ۱ مصادیق جرم قاچاق انسان و در ماده ۲ رفتارهای در حکم قاچاق انسان را تبیین کرده است. ایراد عمده این قانون منحصر کردن قاچاق انسان به سه رفتار (۱- وارد کردن از مرز؛ ۲- خارج کردن از مرز؛ ۳- ترانزیت) می‌باشد، حال آن‌که کافی نیست، اگرچه ایران تا آگوست سال ۲۰۱۲ پروتکل پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق اشخاص و به ویژه زنان و کودکان سال ۲۰۰۰ سازمان ملل متحد را امضا و تصویب نکرد، اما قانون‌گذار با الهام از پروتکل نام‌برده و تحت تأثیر آن به تعریف قاچاق انسان پرداخت و تنها موارد قاچاق انسان را که با عبور از مرز صورت می‌گیرد، پوشش داد و به مواردی که این جرم درون مرز کشور و از یک منطقه به منطقه دیگر صورت می‌گیرد، بی‌توجهی کرد. ایران به اساسنامه دیوان ملحق نشده است و به این ترتیب یکی از واقعیت‌های حقوق

توسط سازمان‌های غیردولتی ذی‌ربط و سازمان‌های بین‌المللی و بین‌دولتی، ارائه خدمات ترجمه، ارائه اطلاعات به سفارت یا کنسولگری کشور تابعیت، در صورت رضایت، فرصتی برای ملاقات با مقامات سفارت یا کنسولگری کشور تابعیت، ارائه کمک در شناسایی و دریافت مدارک سفر وجود دارد. در ماه آگوست سال ۲۰۰۲ پارلمان ترکیه، دو تغییر در قانون کیفری ترکیه اعمال نمود که تجارت و قاچاق انسان را جرم تعریف می‌نماید.

۱-۲- عنصر قانونی

با «قانون شماره ۴۷۷۱» که با نشر در روزنامه رسمی به شماره ۲۴۸۴۱ و تاریخ ۹ آگوست ۲۰۰۲ اجرایی گردیده است و ماده ۲۰۱/ب افزوده شده به قانون کیفری ترکیه، تجارت انسان جرم محسوب گردیده و برای کسانی که این جرم را مرتکب گردند، مجازات‌های سنگین پیش‌بینی گردیده است. با ماده ۸۰ قانون کیفری ترکیه به شماره ۵۲۳۷ که از تاریخ ۰۱ ژوئن ۲۰۰۵ به اجرا گذاشته شده است، جرم تجارت انسان مجدداً بررسی گردیده و برای فاعلین این جرم مجازات‌ها سنگین‌تر گردیده است. با آخرین اصلاحات در تاریخ ۱۹ دسامبر ۲۰۰۶ در تعریف تجارت انسان عبارات «مجبور نمودن به فحشا» و «وارد نمودن به کشور/ خارج نمودن از کشور» اضافه شده و بر این اساس جرم «تجارت انسان» در قانون کیفری به‌طور کامل با قرارداد پالمو سازمان ملل و پروتکل الحاقی درخصوص مبارزه با تجارت انسان هماهنگ گردیده است.

۲-۲- عنصر مادی

در حقوق ترکیه چنان‌چه فردی که باهدف کارکردن اجباری، گرفتن خدمات، مجبور کردن فرد به فحشا و یا اسیرنمودن فرد و یا گرفتن اعضای بدن با استفاده از زور و یا تهدید، مجبور کردن و یا اعمال خشونت، استفاده از قدرت و نفوذ، استفاده از درماندگی فرد و یا برای کسب رضایت افرادی که بر آن‌ها نظارت دارد، افراد را وارد کشور نماید، از کشور خارج نماید، تأمین نماید، بدزدد، از جایی به جای دیگر ببرد و یا منتقل نماید و یا اسکان دهد.

۳-۲- عنصر معنوی

ماده ۸۰ قانون کیفری ترکیه:

نیست. اگر عناصر جرم اتفاق بیافتند، هرکسی می‌تواند عامل جرم قاچاق مهاجر باشد. به نظر ما قربانیان جنایت قاچاق مهاجران جامعه جهانی هستند و در عین حال، از نظر دولتی که مرز آن نقض می‌شود، هرکسی است که عموم ملت را تشکیل می‌دهد. علاوه بر این، باتوجه به قربانی واقعی بودن افراد موضوع جرم، اشخاص حقوقی بین‌المللی و کشورهایی که مرزهای آن‌ها نقض شده، قربانیان این جرم نبوده، بلکه صرفاً آسیب‌دیدگان این مهم هستند. در کنار این موضوع، خارجی‌ها/ مهاجران فقط قربانیان جرم در مفهوم اجتماعی هستند. از نظر حقوق کیفری، نمی‌توان پذیرفت که مهاجران قربانی جنایت هستند. مهاجران/ خارجی‌ها و اتباع ترکیه از نظر خروج غیرقانونی از کشور فقط می‌توانند موضوع جرم و متضرر از جرم باشند. با مقرر قانون شماره ۶۰۰۸ و بند اضافه‌شده به ماده ۷۹ قانون مجازات ترکیه، استفاده از اصطلاح «قربانی» برای مهاجران در موارد مذکور برای قربانی دانستن مهاجران کافی نیست. ذکر اصطلاح قربانی برای مهاجران از سوی قانون‌گذار، به دلیل ایجاد اختلاف نظر، امری به‌جا نبوده است. حذف عبارت قربانی جرم برای مهاجران و یا جایگزینی عبارت متضرر اجتماعی برای مهاجران موضوع جرم بسیار مناسب‌تر می‌نماید، زیرا با در نظر گرفتن این که این افراد (مهاجران) که در مواجهه با دشواری‌های خاصی به دلایل مختلف با امید عازم این سفر می‌شوند، عمدتاً خودسرانه ریسک نمی‌کنند و به‌عنوان آخرین راه چاره اقدام به مهاجرت می‌کنند، بایستی این افراد از نظر اجتماعی قربانی می‌شوند، پذیرفته شود. در واقع، تأکید بر هدف محافظت از حقوق مهاجران در مقدمه پروتکل الحاقی کنوانسیون مبارزه با جرایم سازمان یافته ملل متحد با مضمون «مبارزه با قاچاق مهاجران از مسیر زمینی، دریایی و هوایی» از یک سو و مقرر ماده ۵ همین پروتکل مبنی بر این که پیگرد کیفری متوجه مهاجران نخواهد بود از دیگر سو، نشانگر آن است که اتباع خارجی/ مهاجران قربانیان در معنای لغوی نبوده، بلکه قربانیان (آسیب‌دیدگان) اجتماعی موضوع قاچاق مهاجر هستند. موضوع جرم قاچاق مهاجر، مهاجران قربانی جرم، پناهندگان، پناهجویان، افراد فاقد تابعیت، خارجی‌ها، شهروندان ترکیه و تمامیت جسمی آنان است.

بین‌الملل را نادیده گرفته است. به این ترتیب در این مبارزه بین‌المللی خود را از همکاری مرجع کیفری بین‌المللی محروم ساخته و جایگاه حقوقی خود را در جامعه بین‌الملل تضعیف کرده است. در حقوق ترکیه جرم قاچاق مهاجر در بخش «جرایم بین‌المللی» قانون مجازات ترکیه تنظیم شده است، از نظر پذیرش الگو قرارگرفتن برای سایر کشورها در تنظیم «حقوق بین‌المللی جرایم» قابل توجه می‌باشد، چراکه قاچاق مهاجر نه تنها ارزش‌های فردی کسانی که در معرض این جنایات هستند (مانند حق حیات، مصونیت بدنی)، بلکه ارزش‌های کل جامعه بین‌المللی را نقض می‌کند. باتوجه به همین موارد و این که ترکیه به موضوع قاچاق مهاجر به‌عنوان نقض جدی حقوق بشر در جامعه بین‌الملل می‌داند، از این رو تنظیم مقررات جرم قاچاق مهاجر در میان مقررات جرایم بین‌المللی از سوی ترکیه امری کاملاً مناسب و به‌جا بوده است. جرم قاچاق مهاجر از نظر ارزش حقوقی که از آن حمایت می‌کند، ماهیتی مختلط از خود نشان می‌دهد. از آنجایی که این جرم در قانون مجازات ترکیه شماره ۵۲۳۷ در بخش «جرایم بین‌المللی» تعریف شده است، می‌بایست بار و مشکلاتی که مهاجرت غیرقانونی برای کشورها به‌همراه دارد، مورد توجه قرار گیرد. در این زمینه، در چهارچوب مقررات «کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته» و پروتکل الحاقی کنوانسیون جنایات سازمان یافته فراملی با مضمون «قاچاق مهاجر از طریق زمینی، دریایی و هوایی» که مورد تأیید ترکیه نیز می‌باشد، ارزش‌های قانونی مورد حمایت جرم‌انگاری قاچاق مهاجر، حفظ نظم اجتماعی ملی و بین‌المللی و امنیت مرزی کشورهاست. با در نظر گرفتن این مهم که یکی از راه‌های برده‌داری مدرن، قاچاق مهاجر است؛ از این رو لازم است حفظ ارزش‌های قانونی مورد حمایت این جرم‌انگاری در مورد قربانیان و افراد موضوع این جرم، یعنی مهاجران در مواردی مانند حق حیات، تمامیت جسمی و کرامت انسانی مورد قبول واقع شود. جرم قاچاق مهاجر، از منظر فاعل و مرتکب، جرم خاصی نیست؛ به دلیل آن که در قانون از اصطلاح «شخص» استفاده شده است، لذا جرم ممکن است توسط هرکسی انجام شود. برای ارتکاب جرم هیچ‌وجه تمایز یا کیفیتی در مجرم جستجو نشده است. در خصوص تابعیت فاعل جرم، فرقی بین خارجی‌بودن یا تابع ترکیه‌بودن فاعل جرم

موازين بين المللی حقوق بشر». *مجله حقوقی بین‌المللی*، ۳(۶۱): ۱۰۹-۱۳۱.

- بهنیا، الهام و مهریان، الهه (۱۳۹۵). «نگاهی بر قاچاق انسان و مبارزه مؤثر با آن در پرتو راهکارهای پیشگیری». *مجله مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه*، ۲(۱): ۸۶-۹۳.

- بیگی، جمال (۱۳۹۷). «پیشگیری وضعی از قاچاق انسان در ایران و اسناد بین‌المللی». *مجله پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی*، ۱۳(۲): ۷۷-۱۰۲.

- جوان جعفری، عبدالرضا؛ صفری، صادق و جوادی هدایت‌آباد، مسعود (۱۳۹۲). «زمینه‌های تصویب قانون مبارزه با قاچاق انسان (۱۳۸۳) و سیاست کیفری ایران در قبال این جرم». *مجله مطالعات بین‌المللی پلیس*، ۲(۱۳): ۳۹-۷۰.

- حسینی، سیدمحمد (۱۳۸۳). *سیاست جنایی در اسلام و جمهوری اسلامی ایران*. چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.

- زمانی، سیدقاسم و قادری، سیدمحمدادی (۱۴۰۱). «بررسی تطبیقی جرم‌انگاری قاچاق انسان در حقوق بین‌الملل و قوانین ایران». *مجله حقوقی بین‌المللی*، ۳۹(۶۶): ۲۹-۵۶.

- ستوده گندشمین، مجتبی و دیندار بوسجین، رقیه (۱۳۹۴). «بررسی اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی در حمایت از بزه دیدگان قاچاق انسان». *فصلنامه علمی - ترویجی مطالعات بین‌المللی پلیس*، ۶(۲۳): ۱۱۵-۱۴۶.

- محمدیان امیری، مهدی؛ عالیشاه، شهاب و خانجانی، ژاله (۱۳۹۸). «امکان‌سنجی فقهی و حقوقی انتساب عنوان محاربه در خصوص جرم قاچاق انسان». *مجله مطالعات فقه اقتصادی*، ۱(۳): ۸۳-۱۰۶.

- موسوی، سیدمجتبی (۱۳۹۸). «بررسی جرم قاچاق انسان در اسناد بین‌المللی و حقوق داخلی ایران». *مجله پژوهش‌های حقوقی قانون یار*، ۲(۷): ۱۳۳-۱۶۴.

- نگهبی مخلص‌آبادی، مرجان (۱۳۹۱). «جهانی‌شدن مقابله با قاچاق انسان و تأثیر آن بر سیاست جنایی تقنینی ایران».

تحقیقات نشان می‌دهد درحالی‌که دولت ترکیه سیاست‌های جدیدی را در نظر گرفته است تا قاچاق انسان در کشور را کاهش دهد، حداقل برخی از این سیاست‌ها برای رسیدگی به این موضوع ناکافی هستند و ممکن است درواقع به آسیب پذیری مهاجران کمک می‌کند، درحالی‌که مقامات دولتی در آنکارا با کارکنان سازمان‌های غیردولتی در مبارزه با قاچاق برای ایجاد قوانین فراگیر همکاری می‌کنند، تمرکز محدود بر قاچاق جنسی و فقط با استفاده از مجری قانون رویکردی که بر بسته شدن فاحشه‌خانه‌ها به‌جای شناسایی و حفاظت از قربانیان قاچاق تأکید دارد، سازمان‌های غیردولتی که کار مبارزه با قاچاق را انجام می‌دهند، توسط کنترل دولت محدود شده‌اند و درنهایت، درحالی‌که ساختارهای قانونی برای بهبود رویه‌های پلیسی در مورد قاچاق طراحی شده‌اند، پلیس شهری استانبول درصدد آن است در شیوه‌های مبارزه با قاچاق به‌جای محافظت از کارگران غیرمجازی سوری در مقابل استثمار دولت سوریه یا نیروهای داخلی ترکیه، ورود و فعالیت غیرمجاز کارگران و مهاجران سوری را جرم‌انگاری کند و همین امر با سخت‌تر شدن حفاظت از جان و حقوق کارگران و مهاجران سوری شده و از طرفی موجب افزایش ورود و فعالیت غیرمجاز سوری‌ها می‌شود.

ملاحظات اخلاقی: در این پژوهش تمامی ملاحظات اخلاقی رعایت گردیده است.

تعارض منافع: نگارش این مقاله، فاقد هرگونه تعارض منافی بوده است.

سهم نویسندگان: برابر.

تشکر و قدردانی: ابراز نشده است.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین مالی انجام گرفته است.

منابع و مأخذ

الف. منابع فارسی

- اسلامی، رضا و ابوترابی، فاطمه (۱۳۹۸). «نقد اقدامات تقنینی در مقابله با قاچاق انسان در حقوق ایران با تأکید بر

فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۳(۹): ۸۷-۱۲۴.

ب. انگلیسی و ترکی

- Alakuş, E & Uzan, Y (2020). “İnsan ticaretine konu olma potansiyeli bakımından Türkiye nin Afgan düzensiz göçmen gerçeği”. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 6(1): 92-117.
- Sınar, H (2004). “İnsan Ticareti Suçu”. *Hukuki Perspektifler Dergisi*, 1(1): 384-393.
- Şişman, Y (2022). *Sosyal Politikanın Güncel Konuları*. İlk baskı, Ankara: Nisan Kitabevi Yayınla.
- Tavano, M (2010). “Trafficking in Persons A Focus On Preventing Forced Labor”. *Women's Rights Law Reporte*, 1(32): 325.